

Марија И. Голубовић¹
Универзитет у Нишу, Филозофски факултет,
Департман за социологију
Ниш (Србија)

316.356.2:004.738.5
316.472.4:004.738.12FACEBOOK
316.472.4:004.738.12INSTAGRAM
Осврћ

Примљен 06/03/2021

Измењен 18/05/2021

Прихваћен 25/05/2021

doi: [10.5937/socpreg55-31185](https://doi.org/10.5937/socpreg55-31185)

ОСВРТ НА ИСТРАЖИВАЊЕ ПРИКАЗИВАЊА ПОРОДИЦЕ И СЛОБОДНОГ ВРЕМЕНА НА ФЕЈСБУКУ И ИНСТАГРАМУ²

Сажетак: Начин приказивања породице у ери друштвених мрежа добија једну нову димензију коју нам представља Шарлин С. Шенон – МекКалум истраживајући приказивање породице на Фејбуку и Инстаграму. Кроз осврт на теорију и кроз налазе истраживања наведена ауторка указује на утицај и значај који на породични живот има постављање породичних фотографија на друштвене мреже.

Кључне речи: породица, приказивање, праксе, Фејсбук, Инстаграм

Бавећи се фотографијом Пјер Бурдије (Pierre Bourdieu) је писао како фотографије служе да се породичним праксама да церемонијални значај и да најсјајнији моменти породичног живота остану забележени. Помоћу фотографија појединац или група себе може да представи онако како жели, при чему се фотографијама обично бележе моменти породичног живота који нису део свакодневне рутине (Bourdieu, 1990). У ери друштвених мрежа начини на које породице себе представљају су знатно олакшани, а одговор на питање какав значај појединци придају дељењу породичних фотографија на друштвеним мрежама Фејсбук и Инстаграм нуди Шарлин С. Шенон – МекКалум у тексту Истраживање приказивања породице и слободног времена на Фејсбуку и Инстаграму (*Exploring the Display of Family and Family Leisure on Facebook and Instagram*). Реч је о истраживању обављеном у склопу пројекта *Displaying Family Leisure through Social Network Sites* објављеном 2019. године у часопису *Leisure Sciences*.

Истраживање се бави питањем како породице приказују своје заједничко време постављањем породичних фотографија на друштвене мреже Фејсбук и Инстаграм. Сама тема приказивања породичних активности на друштвеним мрежама представља занимљив и иновативан приступ породичним праксама. Приказивање

¹ marija.96g@gmail.com

² Shanon – McCallum, S.C. (2019). *Exploring the Display of Family and Family Leisure on Facebook and Instagram*. London: Routledge

породице је широј јавности, у ери друштвених мрежа, знатно олакшано. Породични албуми који стоје у фиокама замењени су онлајн албумима на друштвеним мрежама што у великој мери олакшава процес афирмације породице од стране других чланова друштва. Међутим, веза између приказивања породице и друштвених мрежа је у емпиријским истраживањима занемарена. Ауторка управо недостатак емпиријског материјала наводи као један од главних разлога да за тему свог истраживања одабере праксу приказивања породице на друштвеним мрежама.

У складу са темом, истраживање се највећим делом заснива на концепту приказивања породице и концепту породичних пракси. Практика фотографисања повезује се са концептом приказивања породице, али и концептом породичних пракси. Џенет Финч (Janet Finch) увела је концепт приказивања породице који је блиско повезан са породичним праксама. Приказивање породице је процес којим појединци и групе преносе једни другима и људима изван породичног круга поруку да својим активностима обављају породичне ствари. Тиме потврђују да су односи и везе које успостављају тим активностима породични односи и породичне везе (Finch, 2007 према: Dermott and Seymour, 2011). По питању породичних пракси ауторка се у потпуности ослања на Дејвида Моргана (David Morgan) који породичне праксе одређује као било које активности које породица обавља било где, а које доприносе одржању стабилности породице или доводе до њених промена (Morgan, 2011). Време које чланови породице проводе заједно доприноси грађењу идентитета породице, афирмише породичне вредности, ствара породичне успомене и утиче на кохезију између чланова породице. Свакако, породичне праксе не треба поистовећивати са праксама интимности јер се много већи ниво интимности може понекада остварити са људима изван породичног круга (Morgan, 2009).

Након теоријског дела и објашњења концепата који су коришћени у истраживању, следи део који се бави методологијом. Реч је о квалитативном истраживању са намерним узорком који су чинили учесници који на друштвеним мрежама *Фејсбук* и *Инстаграм* деле фотографије које приказују како проводе слободно време са својим породицама. Највећи недостатак овог узорка је родна неуједначеност, јер је чак 13 учесника истраживања женског пола, а само 3 мушког, док један учесник себе не одређује родно. Ауторка као главни разлога за одабир учесника старости од 30 до 50 година наводи то што таква старосна граница омогућава да буду укључени учесници који себе различито одређују у породичном контексту – као супругу, мајку, баку или ујака. Позивајући се пре свега на Парсонсонову (Talcott Parsons) парадигму о комплементарним улогама полова у породици (Milić, 2001) оправдано је сматрати да би већа родна уједначеност узорка допринела добијању поузданијих података у погледу коришћења друштвених мрежа за дељење породичних фотографија. Утолико узорак се удаљава од традиционалног, нуклеарног модела породице. Како је реч о квалитативном истраживању, коришћена је метода визуелне социологије која за циљ има да кроз разговор о одређеној фотографији открије лично и друштвено значење које јој учесник приписује. Предност визуелне социологије је што се њеном применом добијају богате интерпретације и увиди у осећања и сећања учесника истраживања. Разговор о коментарима пријатеља/пратиоца на постављене садржаје дао је увид и у доминантни наратив о породици и браку. Оно што треба посебно истаћи јесте да се ради о истраживању у коме породица није дефинисана од стране истраживача,

већ од стране учесника истраживања, што је заправо конструктивистичка теоријска перспектива из које се тумачи ова друштвена група.

Анализа података обављана је упоредно са њиховим прикупљањем. Процес кодирања је јасно и детаљно објашњен чиме ауторка омогућава да исти поступак буде поновљен у другом временском периоду, у истој или другој популацији, а од стране и других истраживача, чиме су задовољени и принципи објективности и проверљивости истраживања. Приликом кодирања ауторка је користила и принципе који су развијени у оквиру интерпретативне феноменологије, а који осигуравају строгост током истраживачког процеса, али и приликом интерпретације налаза истраживања. Применом ових принципа се током самог истраживачког процеса омогућава отвореност у комуникацији са учесницима истраживања и избегава учитавање ставова истраживача у поступку њиховог тумачења. Интервјуи су након транскрипције и интерпретације били послати учесницима истраживања како би се кроз повратне информације утврдило да ли су њихова искуства забележена на прави начин и да ли су адекватно представљена.

Резултати овог истраживања, с обзиром на величину узорка, не могу се уопштавати. Међутим, како интерпретација истраживања указује на постојање разлика између учесника који имају различити породични статус, ово истраживање може представљати добар показатељ у ком правцу треба усмерити даља истраживања на ову тему. Објашњавајући своје породичне фотографије постављене на друштвене мреже, учесници су откривали због чега су одређени моменти визуелно забележени, зашто је баш та фотографија подељена са пријатељима/пратиоцима, као и које су биле реакције и коментари на друштвеним мрежама. Кроз одговоре на ова питања потврђена је и једна од почетних теза о приказивању породице – породичне праксе су по својој природи друштвене. Овим се још једном потврђује и да су социјална интеракција и повратне информације два најзначајнија аспекта приказивања породице. Као основни мотив за постављање породичних фотографија на друштвене мреже учесници истраживања наводе жељу да покажу да су они породица, али и да покажу другима каква је њихова породица. Да су социјална интеракција и повратне информације најзначајнији аспекти процеса приказивања породице потврдили су и други искази испитаника. Израженију жељу да идентитет своје породице прикажу другима имају учесници чије породице одступају од хетеронормативног облика породичног живота. Ови учесници истичу да је за њих комуникација са другим члановима друштва преко фотографија на друштвеним мрежама била интенционална – желели су да пошаљу поруку да они јесу породица и да се не боје да то и покажу другима. На основу коментара пријатеља/пратиоца на друштвеним мрежама стиче се увид у доминантну слику о породици као идеалу који треба остварити. Један од коментара који добро осликава значај породице гласи да на фотографији недостаје још дете да би она била идеална. Када су испитаници описивали због чега постављају породичне фотографије на друштвене мреже најчешће су користили изразе као што су „уклопити се”, „припадати”, „доказати”, или „приказати”. Фотографије других корисника друштвених мрежа су код свих учесника које имају децу изазивале анксиозност и подстицале их да се запитају да ли су довољно посвећене својој породици. Са друге стране, учеснице су истицале и да су свесне да се на друштвеним мрежама постављају само „најсјајнији” моменти породичног

живота и да друштвене мреже нису место на којима се, генерално, стварност представља онаквом каква јесте. Неке од учесница истичу и да се на својеврстан начин залажу за приказивање праве слике породичног живота на друштвеним мрежама – постављањем фотографија које приказују неред у кући, уплакану децу у ресторану, изморење родитеље и хиперактивну децу и сл.

Ако се још једном осврнемо на истраживање можемо рећи да се ради о добро теоријски утемељеном истраживању које се бави актуелном темом и које поред интерпретације добијених података пружа и индикације за даља истраживања. Узорак формиран тако да обухвати и породице које одступају од традиционалног модела нуклеарне породице, у комбинацији са стављањем акцента на приказивање идентитета породице преко друштвених мрежа, оставља простор за детаљнија истраживања сваког од изведених закључака. Једина мана узорка, а самим тим и истраживања, је родна неуједначеност. Искazi испитаника показали су да друштвене мреже представљају место нереалног приказивања породичног живота, али да се могу користити и за рушење предрасуда и наметнутих очекивања везано за породичне праксе и приказивање породице. Првенствени циљ постављања породичних фотографија на друштвене мреже је својеврсно доказивање идентитета породице и приказивање породице другима.

Marija I. Golubović¹
University of Niš, Faculty of Philosophy,
Department of Sociology
Niš (Serbia)

OVERVIEW OF THE RESEARCH OF REPRESENTING THE FAMILY AND SPARE TIME ON FACEBOOK AND INSTAGRAM²

(Translation In Extenso)

Abstract: The process of displaying family in the era of social networks has acquired a new dimension, as presented to us by Charlene S. Shannon-McCallum, who was exploring the display of family on Facebook and Instagram. Based on a theoretical review and the research results, the author points out the influence and significance that posting family photos on social networks has on family life.

Keywords: family, display, practices, Facebook, Instagram

Writing on the practice of photography, Pierre Bourdieu contended that photographs serve to provide family practices with ceremonial significance and to record the high points of family life. An individual or a group can present themselves as they wish with the help of photographs, which usually record moments of family life that lie outside of the daily routine (Bourdieu, 1990). In the era of social networks, the methods in which families display themselves are greatly facilitated, and the answer to the question of what importance individuals attach to sharing family photos on Facebook and Instagram is offered by Charlene S. Shannon-McCallum in her paper “Exploring the Display of Family and Family Leisure on Facebook and Instagram”.

The paper explores the issue of how families display their time together by posting family photos on Facebook and Instagram. The very topic of displaying family activities on social networks represents an interesting and innovative approach to family practices. Today, in the era of social networks, displaying family is easier than ever. Family photo albums sitting in drawers have been replaced by online albums uploaded to social networks, which greatly facilitates the process of affirmation of family by other members of society. However, the connection between family display and social media has been neglected in empirical research. The author mentions the lack of empirical material as one of the chief reasons for selecting the practice of displaying family on social networks as the topic of her research.

¹ marija.96g@gmail.com

² Shanon – McCallum, S.C. (2019) *Exploring the Display of Family and Family Leisure on Facebook and Instagram*. London: Routledge

In line with the topic, the research is predominantly based on the concepts of family display and of family practices. The practice of photography is connected with both of those concepts. Janet Finch introduced the concept of family display, which is closely related to family practices. Displaying family is a process by which individuals and groups inform each other and their significant others that their activities include family-related ones. That confirms that the relationships and connections established by those activities are family relationships and family ties (Finch, 2007, according to: Dermott and Seymour, 2011). Regarding family practices, the author relies entirely on David Morgan, who defines them as any activities that a family performs anywhere, which contribute to maintaining the stability of the family or lead to its changes (Morgan, 2011). The time family members spend together contributes to building family identities, affirming family values, creating family memories, and influencing cohesion among family members.

The theoretical part and the explanation of the concepts used in the research are followed by a part explaining the methodology. It is qualitative research including a deliberate sample consisting of participants who share photos on Facebook and Instagram displaying how they spend their family leisure. The biggest disadvantage of that sample is gender inequality, since 13 participants in the research are female and only three are male, while one participant did not state their gender. Relying primarily on Talcott Parsons's paradigm on complementary gender roles within a family (Milić, 2001), it is reasonable to believe that a greater gender balance of the sample would contribute to obtaining more reliable data on the use of social networks for family photo sharing. Due to the said imbalance, the pattern deviates from the traditional nuclear model of the family. According to George P. Murdock, the nuclear family is the basic form of family. A nuclear family includes two adults of the opposite sex and one or more of their biological or adopted children (Murdock, 1965). Although the definition of the nuclear family corresponds to the experience of the majority, it cannot and must not be generalized nor presented as ideal, but should be viewed as merely one of family models. The author states that the main reason for choosing participants aged 30 to 50 is that such an age limit allows for the inclusion of participants who define themselves differently in a family context – as a wife, mother, grandmother or uncle.

Considering it is qualitative research, the method of visual sociology was used, which aims to discover, through a conversation about a certain photograph, the personal and social meaning that the participant attributes to it. The advantage of visual sociology is that its application secures rich interpretations and insights into the feelings and memories of the research participants. Through their explanation of their family photos posted on social networks, the participants revealed why certain moments were visually recorded, why a particular photo was shared with friends/followers, and what the reactions and comments were on social networks. Based on the answers to these questions, one of the initial theses on family display was confirmed – family practices are social in nature. That once again confirms that social interactions and feedback are the two most important aspects of family display. The comments by friends/followers on the posted content have provided an insight into the dominant narrative about family and marriage as a precondition for a happy and fulfilled life. Special emphasis should be placed on the fact that this is research in which the family is not defined by the researcher, but by the research participants, which is actually a constructivist theoretical perspective from which this social group is interpreted.

The analysis of data was performed in parallel with their collection. The author explained the coding process clearly and thoroughly, thus enabling other researchers to repeat the same procedure at a different time, in the same or a different population, which satisfies the principles of objectivity and verifiability of the research. During the process of coding, the author also used the principles developed within the framework of interpretive phenomenology, which ensure scientific rigor during the research process, but also during the interpretation of research results. The application of those principles in the course of the research process enables openness in communication with research participants and prevents misrepresentation of the researchers' views. Having been transcribed and interpreted, the interviews were sent to the research participants for the purpose of determining through feedback whether their experiences were recorded in the right way and whether they were adequately presented.

The results of this study, given the sample size, cannot be generalized. However, as the research interpretation indicates the existence of differences among participants with various family statuses, this research can be a good indicator of the direction in which further research should be conducted on this topic. As the basic motive for posting family photos on social networks, the research participants mention the desire to show that they are part of a family, but also to show others what their family is like. The fact that the social interaction and feedback are the most important aspects of the process of displaying family was confirmed by other participants' testimonies. Participants whose families deviate from the heteronormative form of family life have a more pronounced desire to display their family identity to others. Those participants point out that for them communication with other members of society by way of photos on social networks was intentional – they wanted to send a message that they are part of a family and that they are unafraid to show it to others. Based on the comments by friends/followers on social networks, an insight is gained into the dominant image of the family as an ideal to be achieved. One of the comments that depicts well the importance of the family is that a particular photo still lacks another child to make it perfect. When participants described why they posted family photos on social media, they most often used terms such as 'fit in', 'belong', 'prove', or 'show'. Photos of other users of social networks caused anxiety in all participants who have children and encouraged them to ask themselves whether they are committed enough to their family. On the other hand, the female participants pointed out that they were aware that only "highlights" of family life were posted on social networks and that social networks were not a place where, in general, reality is presented as it is. Some of the female participants also point out that in a way they advocate displaying the true picture of family life on social networks – by posting photos showing a messy house, children crying in a restaurant, tired parents and hyperactive children, etc.

If we take another look at the research, we conclude that it is theoretically well-based and that it deals with a current topic which, in addition to the interpretation of the obtained data, also provides directions for further research. The sample formed in such a way as to include families that deviate from the traditional model of the nuclear family, combined with the emphasis on showing family identity through social networks, leaves room for more detailed research of each of the conclusions. The only drawback of the sample, and consequently of the research on the whole, is gender inequality. Female participants were predominantly represented in the sample and since, relying on the theory, we can say that

when it comes to families, there are still predominantly gender-defined roles and practices, thus gender inequality in the sample can obscure the true picture of family display practices. The participants' testimonies have showed that social networks represent a place of unrealistic portrayals of family life, but that they can also be used to break down prejudices and imposed expectations related to family practices and family display. The primary goal of posting family photos on social networks is a form of proving the family's identity and displaying the family to others.

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Bourdieu, P. (1990). *Photography: A middle-brow Art*. Cambridge: Polity Press. Available at https://monoskop.org/images/0/03/Bourdieu_Pierre_Photography_A_Middle-brow_Art.pdf
- Dermott, E. & Seymour, J. (2011). *Displaying Families*. New York: Palgrave Macmillan
- Milić, A. (2001). *The Sociology of Family: Criticism and Challenges*. Beograd: Čigoja štampa [In Serbian]
- Morgan, D. (2009). *Acquaintances: The Space Between Intimates and Strangers*. London: Open University Press
- Morgan, D. (2011). *Rethinking Family Practices*. New York: Palgrave Macmillan.
- Murdock, P. G. (1965). *Social Structure*. New York: The Macmillan Company.
- Shanon – McCallum, S.C. (2019). Exploring the Display of Family and Family Leisure on Facebook and Instagram. *Leisure Sciences*, published online 29/04/2019. <https://doi.org/10.1080/01490400.2019.1597792> Available at https://www.researchgate.net/publication/330854579_Family_Exploring_the_Display_of_Family_and_Family_Leisure_on_Facebook_and_Instagram